

*Богута В. М.,
к. пед. н, доцент кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін та
методик їх викладання Полтавський національний
педагогічний університет імені В. Г. Короленка*

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Актуальність проблеми забезпечення якості освіти знайшла своє відображення, передовсім, у головному освітньому документі – Законі України «Про освіту». Варто зауважити, що якщо для західних країн окреслена проблема вже давно є основоположальною для державотворення, то в Україні вона набула законодавчого підґрунтя лише у 2017 році. З огляду на очевидну значимість даного феномену для інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, цілком логічно, що у Статті 42 вперше дефініція «академічна доброчесність» унормована як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності». До компонентів поняття законодавці відносять академічний плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання [1].

Висвітленню загальних положень та окремих аспектів проблеми академічної доброчесності присвячені малочисельні праці вітчизняних дослідників різних наукових галузей (С. Курбатов, А. Мельниченко, І. Олексів, Л. Савенкова, В. Сацик, В. Хмарський, Т. Фініков, С. Чуканова та інших). Однак, переважна більшість дослідників даної проблеми стверджує, що рівень сформованості комплексу чинників (морально-культурних, інституційних, освітньо-виховних) суттєво впливають на динаміку імплементації засад

доброчесності у академічну сферу. Яскравим прикладом повного розуміння сутності окресленого феномену є думка В. Сацика стосовно того, що «така цілісна система норм, правил, устоїв потребує значних ресурсів, часу та, навіть, волі й мужності окремих осіб для свого утвердження. І в жодному випадку не може з'явитися одномоментно чи випадково» [4].

Безпосередньо, у світлі проблеми вартує уваги діяльність у цьому напрямку адміністрації Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (Україна), яка з метою запобігання плагіату в наукових та навчальних працях науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня та здобувачів освітнього ступеня бакалавра/магістра, з 2017 імплементує Статтю 42 Закону України «Про освіту» через відповідні нормативні документи. Зокрема, розроблене в 2018 році Положення «Про запобігання та виявлення академічного плагіату» [2] та відповідна робота у даному напрямку, уможливили отримання доступу (на платній основі) до перевірки наукових робіт антиплагіатною Інтернет-системою StrikePlagiarism.com та сервісом перевірки текстів на ознаки плагіату Unicheck, які встановлено на операційні бази бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка. Заради справедливості варто зазначити, що протягом року можливістю доступу до антиплагіатних систем скористувалася (на вимогу керівника дисертаційного дослідження) лише один науково-педагогічний працівник вишу.

Реалізація власної політики забезпечення академічної доброчесності здійснюється також через створення у 2016 році у виші підрозділу з питань інтелектуальної власності та комерціалізації результатів наукової діяльності на чолі з кандидатом економічних наук С. В. Степаненком. Діяльність підрозділу унормовується Положенням «Про інтелектуальну власність» [3], що визначає основні принципи політики Університету у сфері забезпечення правової охорони та управління інтелектуальною власністю. Результати роботи підрозділу висвітлено у табл. 1.

Таблиця 1.

Результати діяльності підрозділу з питань інтелектуальної власності та комерціалізації результатів наукової діяльності ПНПУ імені В. Г. Короленка

Критерії	Роки		
	2016	2017	2018
Подано заявок на реєстрацію авторського права на твір	47	29	44
Отримано свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір	51	30	49
Подано заявок на винаходи (корисні моделі)	4	2	2
Отримано охоронних документів (патентів) на винаходи (корисні моделі)	3	3	1
Усього	105	64	96

Значний вплив на результати роботи підрозділу з питань інтелектуальної власності та комерціалізації результатів наукової діяльності, безперечно, мала діяльність координатора відповідного підрозділу (С. В. Степаненко), зокрема:

- проведення низки методичних семінарів, нарад, круглих столів за участю професорсько-викладацького складу університету з актуальних проблем створення і охорони об'єктів інтелектуальної власності;
- участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях, присвячених актуальним проблемам у сфері інтелектуальної власності; проведення консультацій щодо процедури патентування винаходів та корисних моделей, а також об'єктів авторського права та суміжних прав для працівників та студентів ПНПУ імені В.Г. Короленка;
- ведення і доповнення бази даних про об'єкти права інтелектуальної власності, створені працівниками і студентами університету та забезпечення безперешкодного доступу до неї усіх бажаючих;
- анкетування викладачів, аспірантів, магістрантів та студентів вишу на предмет відбору патентоздатних ідей та виявлення технологій, які мають потенціал комерціалізації.

Отже, імплементація принципів академічної доброчесності видається вкрай необхідною для освітнього й наукового середовища ЗВО України, адже допускаючи прояви академічної не доброчесності або ігноруючи їх з боку студентів чи професорсько-викладацького складу, відбувається нівелювання цінності освіти, у особистісному вимірі, та руйнування підмурків економічного розвитку країни, в цілому.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>
2. Положення ПНПУ імені В. Г. Короленка «Про запобігання та виявлення академічного плагіату» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pnpu.edu.ua/ua/intvlas.php>
3. Положення ПНПУ імені В. Г. Короленка «Про інтелектуальну власність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pnpu.edu.ua/ua/intvlas.php>
4. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? [Електронний ресурс]. / В. Сацик. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>